

Barnets bästa

är en skrift som ger pedagoger i Nygårds verksamhetsområde verktyg för att introducera barnet i förskolan.

I Halmstads förskolor och skolor utbildar vi världsmedborgare.
Vi lär tillsammans i meningsskapande sammanhang, i utmanande och utforskande miljöer.

I Halmstads förskolor och skolor får alla barn och elever de utmaningar och det stöd de behöver för att kunna utvecklas så långt som möjligt.

I Halmstads förskolor och skolor har vi medvetna och skickliga pedagoger, lärare och skolledare.

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin identitet och känner trygghet i den
- känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer

(Läroplan för förskolan Lpfö 98, rev 2010)

Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar (Läroplan för förskolan Lpfö 98, rev 2010).

Alla barn i förskolan ska ha rätt att definiera sin egen nationella eller etniska identitet samt ha rätt att ha flera olika etniska tillhörigheter

Ur ett främjande perspektiv ska alla barn och i förskolan ha lika värde, rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder eller funktionsnedsättning.

Ur ett förebyggande perspektiv ska alla barn i förskolan skyddas mot alla former av diskriminering, även så kallad indirekt diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

(Skollagen och Diskrimineringslagen)

Innehåll

1 Inledning.....	2
2 Syfte.....	3
3 Mål.....	3
4 Perspektiv på kvalitet förskolan.....	3
5 Framgångsfaktorer.....	3
6 Teoretisk bakgrund.....	4
7 Barns utveckling och lärande på individ- och gruppnivå.....	4
8 Interkulturellt förhållningssätt och normkritiskt perspektiv.....	5
9 Språk.....	6
10 Ordlista.....	7
11 Telefonlista.....	8
12 Litteraturlista.....	11
13 Länktips.....	12

1 Inledning

Samhället står ständigt i en förändring vilket innebär att förskolans pedagogiska uppdrag ändras. Pedagogerna möter barn med olika bakgrund, erfarenheter och förutsättningar vilket innebär att pedagogerna ständigt ska reflektera hur verksamheten ska planeras och organiseras så barn kan bli sitt bästa.

Nytt för en del pedagoger kan vara att möta nyanlända barn i verksamheten. Gruppen nyanlända uppvisar olikheter vad gäller bakgrund, språk, intressen och erfarenheter. Gemensamt för gruppen är att de befinner sig i en migrationsprocess och att de inte har svenska som modersmål. Samtidigt är alla barn olika som individer. Barn växer upp i en hemkultur där varje familj har olika levnadssätt, normer och värderingar oavsett om de tillhör samma kultur. I en och samma kultur finns många variationer och kulturerna påverkar och går in i varandra. Kulturer förändras med tiden. Varje familj har sin egen hemkultur vilket innebär att pedagogerna ska bemöta varje barn och vårdnadshavare förutsättningslöst. I förskolans uppdrag ingår att pedagogen ska lära känna individen med nyfikenhet och försöka förstå vad som ligger bakom olika handlingar. Med hjälp av barnet och dess vårdnadshavare ges pedagogen möjlighet att få kunskap om barnets livshistoria som kan ha verkan på barnets utveckling och lärande. Detta för att hjälpa barnet att bli sitt bästa jag i förskolans verksamhet. ”Ett interkulturellt förhållningssätt kan handla om att bygga broar mellan människor och kulturer” menar Susanna Anderstaf (2015) master i pedagogik Jönköpings högskola.

Förskolan är en samhällsinstitution som vårdnadshavarna har daglig kontakt med. Vårdnadshavare lämnar sitt barn till förskolan där det är betydelsefullt att det skapas en god relation mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Verksamheten erbjuder svensk förskolekultur men även en verksamhet som synliggör varje barns hemkultur.

Under höstterminen 2015 påbörjades en fortbildning för Nygårds förskolor som handlar om interkulturellt förhållningssätt. Utbildningsinsatsen sträcker sig fram till och med vårterminen 2017.

2 Syfte

Skriften ska ge kunskap och vägledning åt pedagoger i Nygårds verksamhetsområde så att alla barn ska bli sina bästa jag i vår verksamhet.

3 Mål

Varje barn ska ges bästa förutsättningar att må bra samt utvecklas och lära i Nygårds verksamhetsområde.

Barnets bästa är en gemensam skrift för pedagoger i Nygårds verksamhetsområde med mål att

- barnet ska få en god introduktion i förskolan där barnets bästa är i fokus
- öka betydelse av samtal med vårdnadshavare där pedagoger får kännedom om barnets mående, bakgrund, erfarenheter och förutsättningar vilket tas tillvara i undervisningen
- barn i Nygårds verksamhetsområde ska ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och lära.

4 Perspektiv på kvalitet i förskolan

Verksamheten i förskolan ska erbjuda och arbeta för att barn ges möjlighet till utveckling och lärande. Barn ska erbjudas en likvärdig utbildning av hög kvalitet oberoende av bostadsort, kön, social eller ekonomisk bakgrund. Likvärdig utbildning innebär inte att den ska vara lik eller att alla barn ska få lika mycket resurser utan att mål kan nås på olika vis. Ett fungerande kvalitetsarbete ska ske för att avgöra att utbildningen ska främja barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Nedan beskrivs olika perspektiv på kvalitet.

- Samhällsdimension- utgångspunkt i förskolans styrdokument
- Pedagogdimension- hur målen tolkas och konkretiseras samt omsätts i innehåll och aktiviteter
- Barndimension- kartlägga barns erfarenheter och kunnande till olika innehållsfrågor och planera verksamheten tillsammans med barnen
- Verksamhetsdimension- förutsättningar i lärandemiljön och aktiviteter där barn kan utveckla kunnande.

5 Framgångsfaktorer

Eftersom det är ont om forskning mellan förskolan och det mångkulturella samhället utgår skriften från skolinspektionen, råd och vägledning för att belysa framgångsfaktorerna i förskolan.

”Skolinspektionen granskade 2014 skolsituationen för nyanlända elever. Den sammantagna bilden av granskningen var att de besökta skolorna i liten utsträckning planerar, genomför och anpassar utbildningen efter de nyanlända elevernas förutsättningar och behov. Fundamentet

för att lyckas är, efter vad som framträder i granskningen, samsyn i förhållningssätt, att all personal på skolan tar ett gemensamt ansvar samt att lärarna har kunskap och kompetens som rör nyanlända elevers lärande.” (Skolverket 2014)

Nedan beskrivs tre framgångsfaktorer:

- Kompetens: språk och kunskapsutvecklande arbetssätt
- Flexibilitet: Pedagogernas medvetenhet kring egna normer och föreställningar som utgångspunkt i ett normkritiskt perspektiv.
- Höga förväntningar: Alla barns rätt till utveckling trots sin bakgrund.’

6 Teoretisk bakgrund

Sociokulturellt perspektiv är en syn på lärande som innebär att människor lär hela tiden i alla sammanhang och situationer. Lärandet tar utgångspunkt i en social aktivitet. Barn ses som aktiva i sitt lärande som påverkas av möten med andra individer, dialoger och miljöer.

Språket har stor betydelse som tänkandets verktyg. Tillsammans med en kamrat eller en vuxen kan barnet nå nästa utvecklingszon. Det barnet inte kan eller klarar av själv kan det göra tillsammans med en mer kunnig individ. Både pedagoger och barn är på så sätt aktiva deltagare i lärandeprocessen.

7 Barns utveckling och lärande på individ- och gruppnivå

Verksamheten i förskolan ska stimulera barns utveckling på individ- och gruppnivå. Lärandet ska ske i lekfulla former med hänsyn till barnets erfarenheter, intressen och förutsättningar. Barns deltagande i förskolan varierar beroende på i vilken ålder de börjat i förskolan samt hur länge de vistas i den per dag.

Lek och skapande har en stor betydelse för barns utveckling och lärande i samspel med andra barn och vuxna. Barn bearbetar intryck och intar kunskap i lek, socialt samspel, utforskande och skapande samt ges möjlighet att iakttä, samtala och reflektera. Verksamheten ska stimulera barns fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem.

Barns erfarenheter och kultur ska tas tillvara i verksamheten både när det gäller lek, material och multimedier. Samarbete och samtal med vårdnadshavare är en förutsättning för att verksamheten ska kunna planeras och organiseras på en individ- och gruppnivå.

Då barn introduceras i förskolans verksamhet skapas det en relation till mentorspedagoger. Pedagoger är ett stöd till barnet då barn skapar nya relationer till andra barn och vuxna samt introducerar material, lärmiljöer och lärsituationer. Barn samspelar med vuxna som vägleder och ger barnet det stöd som det har rätt till för att bli sitt bästa jag i förskolans verksamhet.

Individnivå:

Pedagoger stödjer barnet

- för att de ska få en god självbild
- bli sedd av andra
- känna sig kompetent

Gruppenivå:

Pedagoger stödjer barnet

- att bli nyfiken på andra
- upptäcka att man kan göra saker tillsammans
- dela sin värld med andra

Lärandet i förskolan ska byggas på samspel mellan vuxna-barn och barn-barn samt att vi lär tillsammans och av varandra. Gruppen ska ses som betydelsefull och som en del i barns utveckling och lärande. Verksamheten ska ge barn stöd i att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer.

8 Interkulturellt förhållningssätt och normkritiskt perspektiv

Varje barn ska ses som en unik individ där barnens styrkor ska synliggöras och tas till vara i förskolans verksamhet. Barnet bär med sig en livshistoria med erfarenhet av kultur i hemmet, minnen samt sociala samspel och relationer i olika sammanhang och situationer. I möte med barn och vårdnadshavare är det betydelsefullt att ha ett interkulturellt förhållningssätt. Det innebär en förståelse för att barn och vårdnadshavare bär med sig erfarenheter och kunskaper där alla kulturer ska synliggöras i förskolans verksamhet samt ges lika värde. I ett interkulturellt förhållningssätt ser förskolan alla språk och kulturella perspektiv som angelägna. Normkritiskt perspektiv handlar om att pedagoger ska reflektera över egna värderingar samt med denna erfarenhetsvärld som bakgrund möta andra med respekt och utan förutfattade meningar relaterat till förskolans värdegrund och styrdokument.

Barn och vårdnadshavares erfarenheter och kunskaper ska användas som resurser samt ses som tillgång då verksamheten planeras och organiseras. Alla barn ska bekräftas och bli sedda av andra där vi kan lära av varandra och tillsammans. För pedagogerna innebär det att ha kunskap om varje barn samt att pedagogerna lär av barnet och dess vårdnadshavare. Pedagogerna ska ställa sig frågan:

- Vad behöver jag som pedagog veta om varje barn och dess bakgrund, erfarenheter och förutsättningar?
- Hur ska jag som pedagog göra för att få denna kunskap?
- Vilka verktyg behöver jag som pedagog för att kunna lära av barn och vårdnadshavare?

Förskolans verksamhet ska spegla den mångfald som finns i barngruppen och samhället. Barnen ska ges möjlighet att känna igen sig i förskolans material, aktiviteter och miljöer där det skapas olika mötesplatser och dialoger mellan barn och barn-vuxen. I verksamheten ska barnen bli lyssnade till samt få ge uttryck för sina känslor, tankar och idéer. Då barnet får komma till tals och lyssnas in av andra barn och vuxna ökar möjligheterna att påverka sitt liv och sin sociala situation.

Att arbeta interkulturellt ses som en process för att olikheter ska kunna samverka och skapa förståelse och ömsesidig respekt. För att detta ska kunna ske krävs en levande dialog och reflektion om olika värderingar.

Interkulturalitet betyder att olika kulturer såsom etniska kulturer, religioner, livsstilar, livsuppfattningar och tankesätt samverkar och berikar varandra.

Verksamheten strävar efter ett interkulturellt förhållningssätt och att det ska genomsyra vårt arbete och utgöra en grund för det språkutvecklande arbetet i vårt verksamhetsområde.

9 Språk

De flesta människorna i världen är två- eller flerspråkiga. För många barn kan det första mötet med ett annat språk vara när de börjar förskolan där svenska språket är majoritetsspråket. Barn som introduceras i förskolan utan att kunna svenska berövas ett kommunikationsmedel som de lagt flera år på att tillägna sig. Många barn som lär sig ett nytt språk i förskolan lägger energi på att lära sig att förstå språket som talas runtomkring dem. Några barn provar att härma och prata språket med en gång medan ett annat barn lyssnar till språket under en period utan att tala det själv. Under denna period är det betydelsefullt att respektera barns icke-verbala period. Det flerspråkiga barnet använder olika lärstrategier såsom ersätta ord med ett annat, omformulera sig, använda kroppsspråk och gester alternativt låta bli att ge uttryck för vad det vill förmedla. Det är angeläget att pedagogerna är uppmärksamma, skapar trygghet samt visar vilja att försöka förstå vad barnet vill förmedla med eller utan ord.

Ge modersmålet en plats i förskolan!

För att synliggöra barnens språk kan det räcka med några enkla åtgärder. Här är några tips:

Böcker. Låna eller köp böcker på barnets modersmål. Även om det inte finns modersmålsstödjare eller flerspråkig personal som kan läsa i dem är det en viktig markering, inte minst för vårdnadshavarna. Gå in på www.modersmal.net för tips och idéer.

UR.se. UR gör program som kan användas från förskola till högskola. Programmen är tillgängliga för alla och speglar samhällets mångfald.

Pek-appar. Hämta en APP till lär-plattan på barnets modersmål, eller gör en egen genom att lägga in egna bilder/teckningar med egna ljud till – ta hjälp av vårdnadshavare eller en modersmålsstödjare för att spela in ljuden. För barn som inte kan svenska kan det göra stor skillnad för känslan av trygghet att få höra några ord på det egna språket.

Använd vårdnadshavares kompetens. Bjud in vårdnadshavarna att hålla sagostund eller berätta något.

10 Ordlista

Etnocentricitet innebär att vi är vana vid t ex vad vi anser vara normalt i en viss kultur.

Flerspråkighet betecknar förmågan att någorlunda obehindrat kunna använda fler än ett talat, tecknat eller skrivet språk.

Funktionell flerspråkighet menas att de olika språken används vid olika sammanhang – familjen och förskolan.

Hemkultur Varje individ har upplevelser och erfarenhet av en kultur i hemmiljö oavsett ursprung

Interkulturalitet definieras som att olika kulturer (etniska kulturer, religioner, livsstilar, livsuppfattningar, tankesätt etc.) samverkar och berikar varandra.

Interkulturell står för en process, det vill säga en samverkan mellan olika kulturer för att skapa möjligheter till förståelse och ömsesidig respekt.

Interkulturellt förhållningssätt innebär att förskolan ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Det innebär också att man är medveten om sin etnocentricitet och med detta som bakgrund möta andra med respekt och utan förutfattade meningar.

Introduktion Barnet lär känna förskolans verksamhet samt möter nya barn och vuxna. Under första tiden av introduktionen är vårdnadshavare med barnet i förskolemiljö för att ge barnet det stöd som barnet behöver. Med hjälp av vårdnadshavare lär pedagoger känna barnet.

Kultur är en grupp människors delade kunskaper, erfarenheter och synsätt. Kultur är en relation mellan människor där man tolkar saker på ett liknande sätt.

Mentorspedagog Då barnet börjar förskolan får det stöd och hjälp av en mentorspedagog att lära känna verksamheten samt skapa relationer till andra barn och vuxna.

Modersmål är det språk man har lärt sig först eller hört och använt mest under de första åren. Man kan ha flera modersmål om man lärt sig två eller flera språk från början (simultan tvåspråkighet).

Mångkulturell betecknar ett tillstånd, till exempel att förskolan är mångkulturell när barnen kommer från många olika kulturer.

Normkritiskt perspektiv Syftet med att tillämpa ett normkritiskt perspektiv är att synliggöra, problematisera och förändra de föreställningar och normer som ligger till grund för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Nyanlända är en grupp som uppvisar stora skillnader vad gäller bakgrund, språk, intressen och erfarenheter. Gemensamt för gruppen är att de befinner sig i en migrationsprocess och att de inte har svenska som modersmål.

11 Telefonlista

Barn och elev enheten barnplacering

Annette Abrahamsson 035-139931 Söndrum, Gullbrandstorp, Frösakull
annette.abrahamsson@halmstad.se

Agneta Andersson 035-139424 Oskarström, Åled
agnetha.andersson@halmstad.se

Anethe Johansson 035-137681 Getinge, Haverdal, Kvibille, Stenige, Lyngåkra
anethe.johansson@halmstad.se

Lena Nilsson 035-137519 Centrum
lena.nilsson@halmstad.se

Maud Musco 035-137557 Söder
maud.musco@halmstad.se

Barn och elev enheten registrering. faktura, schema osv.

Gerd Persson 035-139427 Söndrum, Getinge
gerd.persson@halmstad.se

Annette Abrahamsson 035-139931 Gullbrandstorp
annette.abrahamsson@halmstad.se

Agneta Andersson 035-139424 Oskarström, Åled
agneta.andersson@halmstad.se

Anethe Johansson 035-137681 Haverdal
anethe.johansson@halmstad.se

Ann-Louise Svensson 035-182737 Centrum, Söder
ann-louise.svensson@halmstad.se

Ansökan om språkstöd/praktikanter

Kjell-Åke Johansson 0722 061153 UAF
kjell-ake.johansson@halmstad.se

Ulrika Lövgren Volden 0725 755175 UAF

Tolkförmedlingen

Kontakt person Farida 035-13 78 34, 035 - 13 82 97, 035 – 13 75 26

Resurscentrum Kärnhuset

Christer Jönsson 0701 891212
christer.jonsson@halmstad.se

Enhetschef modersmål och migration

Anki Fredriksson 0730 414458
anki.fredriksson@halmstad.se

Samordnare migration

Karolina Larsson 0706 119615
karolin.larsson@halmstad.se

Enhetschef lärande

Tina Hovius 0705 377672
tina.hovius@halmstad.se

Enhetschef barn- och elevhälsa

Azra Vodenicarevic 0768 010919
azra.vodenicarevic@halmstad.se

VUK: interkulturellt perspektiv

Anna Strandgren 0729 869832
anna.strandgren@halmstad.se

VUK: flerspråkighet

12 Litteraturlista

Arnqvist, Anders (1993). *Barns språkutveckling*. Lund: Studentlitteratur

Björk-Willén, Polly (2006). *Lära och leka med flera språk: socialt samspel i flerspråkig förskola*. Diss. Linköping : Linköpings universitet, 2006

Bozarslan, Aycan (2010). *Möte med mångfald: förskolan som arena för integration*. 2. uppl. Stockholm: Liber

Doverborg, Elisabet, Pramling, Niklas & Pramling Samuelsson, Ingrid (2013). *Att undervisa barn i förskolan*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Einarsson, Jan (2009). *Språksociologi*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur Evenshaug, Oddbjørn & Hallen, Dag (2001). *Barn- och ungdomspsykologi*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Fickla, avloppsrör och stjärnprickig: om små barns språkvärld. (2002). Stockholm: En bok för alla

Flera språk i förskolan: teori och praktik. (2013). Stockholm: Skolverket

Förskola i utveckling: bakgrund till ändringar i förskolans läroplan. (2010). Stockholm: Utbildningsdepartementet
Tillgänglig på Internet:
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/15/89/51/20e75aa2.pdf>

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråks elever i klassrummet*. 3. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren

Hedman, Christina (2012). *Flerspråkighet i skolan: språklig utveckling och undervisning*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur

Lunneblad, Johannes (2013). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Ny skollag i praktiken: lagen med kommentarer. 3., [uppdaterade] uppl. (2012). Upplands Väsby: Svensk facklitteratur

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit (2011). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur*

Skolinspektionen (2014). *Utbildning för nyanlända elever. Stockholm.*

Tillgänglig på Internet:

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2014/nyanlanda/nyanlanda-rapport-03.pdf>

Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar. Stockholm: Norstedts akademiska förlag*

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening. 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur*

Westerlund, Monica (2009). *Barn i början: språkutveckling i förskoleåldern. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur*

13 Länktips

Barnets bästa – för flyktingbarn i förskolan. Göteborgs stad.

Tillgänglig: [http://centerforskolutveckling.goteborg.se/files/Barnets%20basta%20-%20for%20flyktingbarn%20i%20forskolan\(1\).pdf](http://centerforskolutveckling.goteborg.se/files/Barnets%20basta%20-%20for%20flyktingbarn%20i%20forskolan(1).pdf)

Handlingsplan för mottagande av nyanlända barn i förskolan. Katrineholms kommun

Tillgänglig: <http://www.katrineholm.se/Global/BIF/grundskolor/interkulturella-enheten/dokument/Handlingsplan%20mottagande%20fsk%20150316.pdf>

Kartläggningssamtal för mottagande av nyanlända barn i förskolan (2014). Göteborg: Göteborgs stad

Tillgänglig:

[http://centerforskolutveckling.goteborg.se/files/Kartlaggning_lararhandledning\(1\).pdf](http://centerforskolutveckling.goteborg.se/files/Kartlaggning_lararhandledning(1).pdf)

Kultti, Anne (2012). Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande. Göteborg: Göteborgs universitet

Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29219/1/gupea_2077_29219_1.pdf (2015-12-04)

Svensk författningssamling (2009). Språklag SFS 2009:600

Tillgänglig:

http://www.riksdagen.se/sv/DokumentLagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Spraklag-2009600_sfs-2009-600/ (2015-12-04).

Svensk författningssamling (2010). Skollag SFS 2010:800

Tillgänglig:

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/ (2015-12-04).